

Úvod.

Úvodem bych rád upozornil vážené P.T. čtenáře, že jsem se rozhodl celou tuto část zveřejňovat postupně tak, jak vzniká tj. jak se mi jednotlivé vzpomínky vybavují bez ohledu na jejich časovou posloupnost. Omluvte proto jistou nepřehlednost, neuspořádanost, neřku-li rozháranost a přijměte můj slib, že to do konce tohoto dílu aspoň trochu srovnám.

Intermezzo Pražské jaro.

V r. 1968 jsem se nacházel ve 4. ročníku strojní fakulty ČVUT a kolem bujelo Pražské jaro. Předcházely mu studentské demonstrace koncem r. 1967 jako jeho předzvěst. Zahájilo ho nadějně lednové plénum ÚV KSČ. Svěží vítr zavál i na fakultní vojenskou přípravu, kterou jsme povinně absolvovali po 2 roky resp. během 3. a 4. ročníku vždy jeden den v týdnu pravidelné výuky kromě zkouškového období. Naší specializaci strojírenská technologie připadlo zaměření na tankovou techniku a naším posláním bylo během jednoroční základní vojenské služby po ukončení studia to dotáhnout na velitele tankové čety nebo dokonce roty, to už si přesně nepamatuji. Na počátku této kuriózní disciplíny jsme ve fakultním skladu vyfasovali uniformu vyřazenou z armády v padesátých letech, jejíž látce se říkalo „kopřiva“, neméně těžký dlouhý burnus z těžé látky sahající skoro ke kotníkům a podobně staré použité černé vojenské šněrovací boty, jakým se tehdy říkalo „křusky“. Aby nám kolem bot neplandaly široké vojenské kalhoty, obdrželi jsme ještě takzvané „spinky“, kterými se nohavice kalhot nad kotníkem sepnuly kolem nohy pomocí řemíků. Vrcholem povinné výbavy byla plynová maska v khaki brašně s popruhem přes rameno sepnutým v pase koženým vojenským páskem. Celkový dojem hastruše nebo válečného zajatce dotvářela vojenská čepice „ahojka“. Jednou týdně jsme se v tomto převleku pohybovali po Praze a svým vzezřením jsme u řady lidí budili pohoršení nebo aspoň údiv.

Na rozdíl od nepovinných přednášek a povinných cvičení, které začínaly v 7,30 ráno, byl začátek vojenského výcviku konaného v jednom dni v týdnu v 6,00. V tuto hodinu jsme patřičně ustrojeni museli být v místě konání výuky. Jednalo se o dvě střídající se lokality, areál na konečné stanici tramvaje č. 9 v Motole pro praktickou výuku a budovu v Konviktské ulici na Starém Městě pro vojenskou teorii. Ráno jsme často cestovali ještě za tmy, takže jsme tak nápadní nebyli, ovšem podivné ranní příhody se stávaly pravidelně v tramvaji č. 9 v úseku Smíchov-Motol. Staré tramvaje s vlečňákem „Krasin“ byly před šestou ranní plně obsazeny výhradně už popsanými pseudovojenskými zjeveními. Na konečné v Motole se tramvaje nemohly obracet na smyčce, ale jen pomocí přejetí na vedlejší kolej do opačného směru. To pochopitelně vyžadovalo také otevření dveří na levé straně vozu a následné uzavření dveří protilehlých. Zejména u spoje, který přijížděl do Motola těsně před šestou hodinou, docházelo ke kurióznímu představení. Když průvodčí otevřel dveře vlečňáku na levé straně ještě za jízdy, začali někteří vojáčci, aby stihli úvodní nástup na buzerplacu, ze dveří vyskakovat. Bohužel si někteří neuvědomili, že musí vyskočit ve směru jízdy a nikoliv směrem vlevo, jak byli normálně zvyklí. Pak se rozpoutalo komické divadlo, jak zelení muži s brašnou přes rameno skupinově předvádějí kotoul vzad a kolem létají vojenské čepice. Opravdu pohled k popukání. Pokud vím, tak to všichni ti kaskadéři absolvovali bez zranění.

Na kopcích kolem konečné v Motole jsme prováděli parodie na vojenské disciplíny, jako zakopávání se do země pomocí vojenské lopatky, obranné pozice, pořadová cvičení, maskování, rozvinutí do rojnice a běhání po kopcích vůbec. Z frustrace z některých takových činností také vznikla rýmovánka „Chcete vidět vola, běžte do Motola...“, a následovalo jméno některého ze zaměstnanců vojenské katedry. Jejich služba byla ve srovnání s normálními vojenskými útvary něco jako nebe a dudy a oni si toho také přiměřeně vážili. I proto na nás byli v podstatě hodní a dalo se s nimi vycházet. V odpoledních hodinách jsme se z vojny vraceli a pohybovali se v ulicích hlavního města. Udivené pohledy kolemjdoucích jsme brali celkem vzato s mladickým humorem, u vědomí toho, že úspěšné absolvování vojenské katedry nám zaručovalo pouze jeden rok povinné základní vojenské služby.

Poměrně podrobně jsme se museli seznámit s konstrukcí sovětského tanku T55 i základy vojenské taktiky. Zařízení to bylo poměrně složité, nicméně řadu znalostí z oboru jsme již samozřejmě měli. Tak také došlo k humorné scénce týkající se motorových olejů. Přednášející podplukovník uvedl, že viskozita oleje se udává ve stupních Eichlera. Na to se ozvalo nesmělé: „Prosím, snad Englera?“, ale on se nenechal vyvést z míry a prohlásil: „Soudruzi, když já jsem chodil na chemickou průmyslovku, měřilo se ve stupních Eichlera!“ Pak už se nikdo na nic neptal, podle sebe soudě proto, že atak smíchu byl velmi dotěrný. Zároveň jsme ho ale nechtěli přivést do ještě větších rozpaků. Do r. 68 nám podplukovník vyučující vojenskou strategii vždy líčil, jak se simulovaný nepřítel na nás blíží ze směru Plzeň-Rokycany, v. 68 se ale směr najednou otočil a nepřítel se blížil ze směru Hradec Králové-Poděbrady, což jsme ovšem uvítali a považovali za pravděpodobnější. Ono se to za krátký čas bohužel potvrdilo. Naším velitelem byl jiný podplukovník, který prý dříve zpíval v baru Kosí hnízdo na Perštýně a v případě nějaké výtky nebo napomenutí nás poněkud svérázně tituloval. Jednou, když jsem se nepřilíš věrohodně omlouval za pozdní příchod, pravil: „Uhlíř, ty jsi ale pičus!“ a já věděl, že tím je to vyřízeno.

Tentýž podplukovník měl onehdy s námi na pořadu spojení. Rozdal nám vysílačky a seznam signálů s jejich významy. Záhy nám sdělil signál 777, který neznamenal nic jiného než „plyn“ a pro nás všechny povinnost nasadit si ty šílené plynové masky a připojit je na filtr v khaki brašně. Do éteru se ozvala hláška: „To je ale vůl!“ Po ukončení lekce nás důstojník nechal nastoupit a pravil: „Tak, a kdo o mně řekl, že jsem vůl, krok vpřed!“ Kamarád Karel se rozhlédl a nesměle pokročil se slovy: „To jsem byl asi já.“ A podplukovník na to: „Jen se nestyď, já to dobře vím, jen nevím, kdo z nás dvou je větší vůl, jestli já nebo ten, který si nechá přepnuto na vysílání a pak žvaní.“ Tím to bylo vyřízeno i pro Karla.

Jarní vítr 1968 přinesl mnoho nadějí v lepší a svobodnější budoucnost. Konaly se veřejné diskuse na témata, která dosud byla tabu a týkala se československé minulosti jak předválečné, tak hlavně 40. a 50. let. Do veřejného prostoru se vracela jména a také pojmy, které po r. 1948 jakoby úplně vymizely z historie. Dokresluje to i historika, kdy jsme se spolužákem Láďou kráčeli v těch příšerných uniformách z budovy v Konviktské ulici směrem na Národní třídu. Bylo krásné jarní počasí a na Na Perštýně nás zastavil štáb Československé televize s otázkou, co víme o vzniku Československa. Zopakovali jsme naučená známá data, štáb byl spokojen, když na závěr najednou Láďa vypnul hrud' a vyhrkl: „A o to všechno se zasloužil náš první prezident Tomáš Garrigue Masaryk!“ Redaktorovi spadla brada, protože to jméno dosud patřilo mezi zakázané, nicméně ve večerních zprávách se příspěvek objevil celý. V dalších smutnějších dobách jsme si to často připomínali.

Rovněž vojenských kateder vysokých škol se začala bouřlivá doba dotýkat, bohužel pro ně dost negativně. V rámci chystané reorganizace vysokých škol se stále více nahlas hovořilo o jejich zrušení. Pro většinu jejich zaměstnanců by to znamenalo konec celkem pohodlného života a pravděpodobný nástup k normálním vojenským útvarům. Toho se naši vyučující báli jako čert kříže, protože by tak mohli přijít o dobrý „šolich“ se stejným pěkným vojenským platem jako měly bojové útvary. Na ministerstvu obrany měl vysoké školy na starosti jistý generál Dvořák, který organizoval přepadové inspekce vojenských kateder. Tak došlo mezi námi studenty a personálem katedry k dohodě o spolupráci, že oni k nám budou vstřícní a my je při inspekcích podpoříme vzorným chováním a slušnými znalostmi. Tato symbióza nám vydržela až do závěrečného vojenského soustředění, které se konalo v červenci 1968 ve vojenském prostoru Milovice a vlastně až do jeho konce.

To už bylo ve vzduchu nepříjemné tušení následné tragédie. Od června totiž v Československu probíhalo rozsáhlé tzv. „velitelsko-štabní“ cvičení armád Varšavské smlouvy zvané „Šumava“, které údajně mělo demonstrovat vojenskou sílu paktu, upevnit moc Moskvy v jejích satelitech, ale také, bohužel pro nás, připravit půdu pro následující operaci zvanou „Dunaj“. Skutečné armádní čistky jsem zažil později během mé základní vojenské služby.

Na politické uvolnění tehdy překvapivě rychle zareagovala i strojní fakulta ČVUT, když nám pod rouškou marxismu-leninismu do studijního programu zařadila základy sociologie. Asistent katedry Šimáček byl překvapivě dobře orientován v problematice a velmi zajímavé byly i diskuse na cvičeních. Už tehdy trval na tom, abychom své diskusní příspěvky vždy uváděli formulkou „domnívám se, že...“, čímž chtěl přispět k respektování různých názorů diskutujících a zároveň předejít možným hádkám. Často si na něj vzpomenu, když dnes slyším ze všech stran, a hlavně medií, různá demagogická tvrzení nekompromisně vydávaná za pravdu. Bohužel jsem tehdy příliš neuspěl, když jsem pana Šimáčka žádal, aby nám dal v diskusi větší prostor týkající se současné politické situace. Přece jen to byl jediný studijní předmět, který se pro to nabízel, a on zřejmě měl k zamítnutí své důvody. Jak patrně z obrázku, zápočet jsem obdržel 27.5.1968 a vlastní zkoušku vykonal už v úplně jiné atmosféře po sovětské okupaci.

Jméno a příjmení:		Stud. rok:		Obor - special.:		Ročník studia:	
Stanislav UHLÍŘ		1967/1968		strojírenská technologie		4	
Název přednášky (cvičení)	Týd. hod. v sem.	Zápočet		Zkouška			
		zim.	let.	Datum a podpis učitele	Datum a podpis zkoušejícího		
Jméno přednášejícího		př.	ev.				
marxismus-leninismus Weiner	12	12					
konstrukční cvičení Dražan-Chrála	03	08					
tělesná výchova Cinč	02	02					
tráveční stroje (Chrála) Rudolf	-	-	30				
přípravky Chrála	-	-	20				
matematická statistika Egermayer	-	-	11				

Semestr	Zápočet	Zkouška
	Datum a podpis učitele	Datum a podpis zkoušejícího
Zim.	31.1.68	
Let.	27.5.1968	14.11.68
Zim.	30.4.68	
Let.	10.4.68	11.4.68
Zim.	18.1.68	
Let.	27.5.68	
Zim.		
Let.		27.5.68
Zim.		
Let.		27.5.68
Zim.		
Let.		

Pro úplnost budiž řečeno, že ve stejném semestru jsme měli sice jen na zápočet matematickou statistiku s optimalizačními metodami a teoriemi (podepsán můj pozdější kamarád profesor Zdeněk Molnár) a již dříve pod názvem krycím názvem „marxismus a historický materialismus“ základy filosofie, výrokovou logiku a počet pravděpodobnosti. Jsem za to vděčný dodnes.

Období první poloviny roku 1968 bylo hodně zvláštní a výjimečné, a to nejen mezi studenty, ale v celé společnosti. Někteří moji vrstevníci kupovali nákladní auta a začali s nimi soukromě podnikat, jiní se spokojili s osobními, hlavně Škoda MB, Moskvíč, Wartburg atd., a zkoušeli taxikařit. Já jsem penězi na nákup automobilu neoplýval, tak jsem se spokojil s nabídkou staršího spoluhráče volejbalisty z Lokomotivy Praha, který si koupil embéčko a mně prodal na splátky skútr Tatran 125, který mu zahálel ve sklepe. Ten mi pak věrně sloužil téměř 10 let.

V rozhlasě vysílali veřejné diskuse s politiky, spisovateli, umělci a novináři, vzpomněl bych na shromáždění ve Slovanském domě nebo v křídle Sjezdového paláce pražského Výstaviště (tehdy známého jako „Fučíkárna“). Řečníci mluvili krásně, zajímavě a otevřeně, poprvé jsem zaznamenal jména Ludvík Vaculík, Věnek Šilhan, Ota Šik, Zdeněk Mlynář, Pavel Kohout, Jan Procházka, Karel Kosík, ale také Gustav Husák, Josef Smrkovský nebo ministr vnitra Josef Pavel, o jejichž másle na hlavě z poválečných dob jsem tehdy nevěděl. Postupně se ale také začaly objevovat aféry i tragédie, emigrace „semínkového“ generála Šejny, důstojníka StB Frolíka, sebevražda generála Janka u studentských kolejí na Strahově atd. Prostě pomalu přituhovalo, ale nikdo nepředpokládal tak rychlý konec.

V červenci 1968 jsme jako absolventi vojenské katedry nastoupili na měsíční závěrečné soustředění do vojenského prostoru Milovice-Mladá. Vyfasovali jsme standardní ustrojení a výbavu jako všichni vojáci základní služby, ubytování jsme byli ve stanech typu „hangár“ a stravování nám poskytovala polní kuchyně. V terénu jsme nacvičovali různé tzv. bojové situace, od pořadových cviků přes různé pěchotní akce, spojení, střelbu z ručních zbraní až po řízení tanku včetně ostré střelby z kanónu 100 mm. Tato ráže byla ovšem snížena vloženou hlavní, přesto to byly slušné rány a míru (ne)zasažení terče ukazovaly svítící střely. Při nácvičku radiového spojení se ve sluchátkách vžil následující dialog: „Jak mě slyšíte?“, odpověď „Slyším špatně, ale vidím vás dobře.“ Prostě utajení jako hrom. Také se říká, že bez spojení není velení, tak nevím...

Řízení tanku jsme si někteří užívali, tank překvapivě dobře reagoval na tankodromu i v terénních nástrahách mimo něj. Samozřejmě se stalo, že někteří dokázali uváznout v hluboké jámě plné vody nebo při couvání porazit pár stromů. Ale s tím se tak nějak počítalo a zachraňoval to slovenský instruktor sedící na místě velitele tanku. Do sluchátek pod tankistickou helmou nám pořád řval: „Ťahaj, ťahaj!“ Vyfasovali jsme také staršinu, který nám při drobných kázeňských deliktech vyhrožoval: „Půjdeš na brambóry!“, což bylo vojenské nepopulární škrábání brambor. To se většinou dělo tak, že dobrá polovina brambor se ocitla mezi šlupkami, zato zbylé okrájené brambory byly krásně žluté.

Při ranních nástupech nás velící kolega častoval povel: „Roto pozor, směr sovětské vysílače nastoupit!“ Vysoké stožáry s vysílači tam byly jako součást výbavy sovětské posádky, která tam předstírala zmíněné velitelsko-štábní cvičení. Moc se nám to nelíbilo, tak jsme si prostřednictvím nadřízených stěžovali až na ministerstvu obrany. Přijel nám již známý generál Dvořák a chlácholil nás slovy, že vše je legální, spojenecké cvičení jasně dohodnuté a žádné nebezpečí nám nehrozí. Skutečně pak 21. července 1968 sovětské stožáry náhle zmizely a odletěla i bojová sovětská letadla z tamního vojenského letiště...

Přišel závěr našeho soustředění a my jsme měli spořádaně napochodovat do budovy kasáren na slavnostní rozlučkovou večeři v tradiční podobě – vepřový řízek a bramborový salát. Snad se v nás už tehdy projevila jistá frustrace a vzdor, tak jsme posilněni pivem, které jsme si před tím opatřili, napochodovali na kasárenský dvůr v neuspořádaném uskupení a s půllitry piva v ruce. V čele šel Jirka Veisser s houslemi, za ním pár kytaristů a všichni jsme zpívali chorál: „Když jsme táhli k Jaroměři“. Mezi velitelským sborem to způsobilo napřed šok a potom zděšení. Když se vzpamatovali, snad si i uvědomili, že nás ani nemohou zavřít nebo jinak potrestat, a tak večeře i rozlučka s Milovicemi proběhla už v klidu. Později jsme se dověděli, že stejní sovětští vojáci, letadla, tanky i stožáry se 21. srpna do Milovic zase vrátili...

V úterý 20. srpna 1968 odpoledne jsem v pohodě odešel na nepovinný trénink do volejbalového areálu Lokomotivy Praha. Byli tam většinou spoluhráči, kteří to též neměli daleko a nakonec jsme si zahráli čtyři na čtyři. Po nezbytném doplnění tekutin v osvěžovně klubu u pana Kafky jsem se někdy kolem deváté hodiny večerní vrátil domů a zanedlouho se odebral spát. V sedm hodin ráno mě budila máma se slzami v očích...

Sportovní střípky z let šedesátých a sedmdesátých.

Navzdory některým nestandardním přijetím (včetně toho mého) na strojní průmyslovku do Betlémské a struktuře žáků třídy 1a popsané v předchozím dílu, se z nás postupně stala docela dobrá parta. Přispěli k tomu i tři spolužáci, kteří už byli vyučení řemeslu a tudíž o cca tři roky starší než my ostatní. Zejména Láďa a Karel, vyučení lodníci u ČSPLO (Československá Plavba Labsko-Oderská) nás udivovali vyprávěním z cest po Labi do Hamburku a všichni tři, včetně rozvážného Vency, nezkazili žádnou srandu a my puberťáci jsme od nich dost pochytili. Celkem zákonitě byli vždy trochu napřed, např. měli už motorky, zatímco my ostatní jsme tak maximálně šlapali na kolech. Samozřejmě, že ne všichni, ale cyklistická partička se tam přece jen vytvořila. Vyjížděli jsme i na vícedenní výlety se stany a spacáky, za zmínku stojí cesta do oblasti Křivoklátska, Zbečna a okolí, kde jsme přenocovali v zakázané zóně u vodní nádrže Klíčava patřící do Lánské obory. Nádherné klidné místo, jen kukačky nás tam budily.

S kamarádem Oldou jsme se pouštěli i do větších vzdáleností, oblíbili jsme si oblast kolem Máchova jezera, Mimoně, Stráže pod Ralskem a Hamru na Jezeře. V té době byly už v oploceném Hamru vidět těžní věže uranu pro Sovětský svaz, zatímco jezero ve Stráži bylo ještě dostupné jako krásné veřejné místo ke koupání a rekreaci. Tehdy jsme netušili, že po okupaci 1968 bude Stráž čekat stejný osud. Skvělé a klidné táboření jsme zažili ve vojenském újezdu u Mimoně. Výbavu jsme vozili minimální, příslušné oblečení, něco potravin, ešus, deku a malý stan pro dva tzv. áčko. V té době sice nebyly dálnice, ale ani tak silný provoz jako dnes, málo osobních aut, nejmodernějšími hity byly „stará“ Octavia a kabriolet Felicia, takže se dalo celkem bezpečně šlapat i po hlavních tazích, jako třeba Mělník -Kokořínské údolí - Česká Lípa.

Oba jsme měli dost naježděno, také na tehdejší dobu velmi slušná kola Favorit (Olda modré a já červené), tak jsme si troufli i na závod Praha – Kladno - Praha organizovaný cyklistickým svazem na jaře 1962. Start byl na konečné tramvaje v Liboci a trasa vedla kolem Ruzyně, přes Buštěhrad a Lidice do Kladna a zpět. Bylo poměrně chladno a přšelo. Do obrátky v Kladně se celá skupina asi 50 cyklistů držela pohromadě. Na obrátce do toho šlápli tři kluci, kteří, jak se později ukázalo, již byli členy cyklistického klubu, měli kvalitní závodní kola s galuskami a příslušné vybavení. My s Oldou na cestovních Favoritech a obuti v teniskách jsme je chvíli zkoušeli pronásledovat, ale marně. Při tom jsme ale výrazně ujeli všem ostatním závodcům. Část silnice u Kladna byla pokryta blátem, tak jsme okamžitě byli celí černí a to i v obličeji. Nevím, zda mě Olda vůbec vnímal a několikrát se mi pokusil odjet. Já se ho ovšem celou zpáteční cestu držel a ve finiši mi nepřišlo fér ho přespurtovat. Skončili jsme s velkým náskokem na čtvrtém a pátém místě. Když jsme se v restauraci Nad Šárkou, kde bylo zázemí závodu, trochu opláchlí, dostali teplý čaj a místo promočených ponožek si navlékli igelitové pytlíky, přišli za námi dva cyklističtí „bafuňáři“ s nabídkou, zda bychom to nechtěli zkusit na velodromu na Třebešíně ve Strašnicích. Oba jsme to zdvořile odmítli. Já už se tou dobou celkem intenzivně věnoval volejbalu, s mladším dorostem Sparty jsem byl na cestě k vítězství v přeboru Prahy a Olda úspěšně trénoval judo u známého trenéra Kazimíra Lorence. Bezvadně uměl kopnout nohou kolem naší hlavy a jen si dával pozor, aby nás někoho opravdu netrefil. Od něho jsem také poprvé slyšel výrazy jako dan, kimono, ipon, vazari nebo o uči gari.

Tak nějak vypadalo moje kolo, na kterém jsem tenkrát čundroval i závodil. Jen bylo zářivě červené a ještě o 25 let starší. Tohle je po mém synovi z r. 1983 a je téměř stejné.

Moje volejbalová kariéra kupodivu nezačala na tramské sportovní osadě Hujara v Babicích, kde tehdy volejbal hráli dospělí a já tam v době základky chodil hrát fotbal, ani na stadiónu Lokomotivy v rodných Holešovicích, ale, jak už jsem se zmínil, na pionýrském táboře ministerstva financí v Krásné Lípě v r. 1960 a hlavně v prvním ročníku průmyslovky v témže roce. Při volejbalu hraném v rámci tělocviku mě tehdy udivoval vysokým výskokem spolužák Honza. Projevil jsem zájem a on mě přivedl do volejbalové líhně Sparty Praha (tehdy ještě Spartak ČKD Sokolovo), kterou vedl trenér Miroslav Pulkráb, bývalý volejbalový hráč a nadšenec, také spoluzakladatel mezinárodní volejbalové federace FIVB v r. 1946. Trénovali jsme v tělocvičnách různých škol v Praze 6 a 7, v sokolovně Sparty v Korunovačnické ulici a venkovní aktivity se odehrávaly na volejbalovém areálu u fotbalového stadionu Sparty na Letné (směrem ke Špejcharu) a také na tréninkovém fotbalovém hřišti tamtéž. V prvním roce nás dvakrát týdně chodilo téměř čtyřicet a v létě 1961 jsme absolvovali první soustředění u Mladé Vožice.

Během další sezóny 1961-62 se náš počet zredukoval na cca 20 a výsledkem byl titul přeborník Prahy mladšího dorostu 1962 pro nominovaných 10 z nás. Tehdy se mému tátovi zdálo, že se při studiu nějak flákám, tak odvetou přišel zákaz volejbalu. Trenér Pulkráb, vystudovaný strojní inženýr, to přišel tátovi rozmlouvat, a když viděl, že mám na stole natažený rys kompresoru, nabídl se, že mi s tím pomůže, což jsem pochopitelně s díky odmítl. S tátou se pak dohodli na kompromisu, že si mě vždy před zápasem doma vyzvedne a okamžitě po zápase zase domů vrátí. Než táta povolil, vozil mne trenér na zápasy a zpět na svém motocyklu ČZ 175.

Ing. Miroslav Pulkráb býval aktivním hráčem předválečné trampské volejbalové ligy, reprezentantem a dobrovolným funkcionářem, který se mj. podílel na založení mezinárodní volejbalové federace FIVB v r. 1946. V r. 1949 byl jako zaměstnanec pivovaru Smíchov obviněn komunistickým režimem z blížie neurčeného podvracení republiky a odsouzen do vězení, které si odbyl v uranovém lágru v Jáchymově. Propuštěn byl po amnestii v r. 1959 a mohl pracovat jako úředník v Loděnicích Libeň. Okamžitě projevil svou lásku k volejbalu a začal působit jako trenér mládeže v ČKD Praha Sokolovo (od r. 1964 zase Spartě). Za dobu pobytu v kriminále se mu rozpadla rodina, měl jsem možnost poznat jeho bývalou manželku i dceru narozenou v r. 1946 stejně jako já. V rozhovorech s mými rodiči si často stěžoval na zdravotní potíže a v r. 1965 pak předčasně zemřel na důsledky nemoci z ozáření ve věku 45 let. Smutný příběh slušného a férového člověka, kterému vděčím za mnohé. Tím vzaly za své i plány, že se stane hlavním trenérem prvoligové Lokomotivy Praha, kam nás několik ze svého dorosteneckého týmu doporučil. Jestli něco tušil nebo ne, bohužel nevím, vzpomínám si pouze, jak na posledním tréninku v červnu 1964 nám pěti členům spartánské „základní šestky“ odevzdal medaili volejbalového svazu jako poděkování za státní reprezentaci. V jeho očích jsem tehdy poprvé viděl slzy... Naposledy jsem ho potkal v r. 1965, kdy jsem v dresu Slavie VŠ strojní pod Ivanem Kunzem hrál utkání pražského přeboru, které M. Pulkráb přišel řídit jako rozhodčí. Nicméně do Lokomotivy Praha jsem stejně nakonec přestoupil v r. 1966, jak plyne i z ostatního textu.

Během mé dorostenecké volejbalové kariéry opět zafungoval princip spirálového deja vu. Stalo se totiž, že řízením osudu byl volejbalový oddíl Sparty Praha požádán, aby v tehdejší PKOJF (Fučíkárně a nyní zase Výstavišti) udělal praktickou propagaci volejbalového sportu. Pár desítek metrů od místa, kde v padesátých letech bývalo fotbalové hřiště uličních jedenáctek, místo mých prvních fotbalových úspěchů v dresu „Plassovců“ a později Tatranu 7 a kde tehdy už stál Bruselský pavilon z Expa 1958, byl postaven volejbalový kurt. Několik nedělí odpoledne v sezóně jsme zde za velkého zájmu návštěvníků hrávali přátelské propagační zápasy s našimi tradičními soupeři (TJ Potrubí, Slavia – tehdy Dynamo Praha, Slavoj Vyšehrad, Dynamo Strašnice atd.). Potom jsme se často odebrali na odpolední taneční čaje do pravého křídla paláce Výstaviště, přesněji řečeno odvedly si nás tam dívky, které nám chodily fandit a hlavně si chtěly zatancovat.

V sezóně 1962-63 jsme postoupili do dorostenecké ligy a rok poté v 1963-64 vyhráli Velkou cenu Prahy, která byla tehdy považována za neoficiální mistrovství republiky, několik nás bylo nominováno do reprezentačních výběrů, jen finále ligy nám o chlup uteklo díky nesmyslné porážce v Liberci, kdy jsme jako favorité vedli 2:1 na sety, ve čtvrtém setu už 13:5 a ještě jsme to stačili prohrát. Připomínám, že tehdy se ještě hrálo na ztráty do 15 bodů, takže to bylo možné. Frustrace to byla hrozná a ani utěšování od soupeřů moc nepomohlo. Ligu jsme dohráli a v létě 1964, shodou okolností po mé maturitě, jsme se rozešli...

Pokud jsem v úvodu tvrdil, že jsem vždy věděl, kdy je čas odejít, musím přiznat i výjimky, ve kterých jsem se choval dost zbrkle. Na druhé straně bylo zase pár případů (myslím, že opravdu dva), kdy jsem odchod nesmyslně dlouho oddaloval. K prvním případům patří můj konec s dobře vypadající fotbalovou kariérou. V rámci ukončení žakovského věku 14 let jsem v létě resp. počátkem září 1960 byl přeřazen do B-družstva mladšího dorostu Tatranu Praha 7. K mému překvapení se tam neobjevil nikdo z našeho úspěšného žakovského týmu. Až později jsem pochopil proč. Všichni spoluhráči byli starší a soutěž, kterou jsme měli hrát, podřadná. Tomu odpovídala i kvalita soupeřů. Kromě toho v dorostu už nebyly povoleny kecky, běžné v žakovské kategorii, ale byla stanovena povinnost používat speciální fotbalové obutí tzv. kopačky. Jenže v té době nebyla možnost získat nějaké kloudné, tak jsem se musel spokojit s tím, že jsem vyfasoval staré použité (spíše vyřazené) boty z tvrdé černé kůže, které měly zespona do podrážky hřebíky přitlučené tzv. „špundy“. Ty se na škvárových površích rychle obrušovaly, jen hřebíky zůstaly vyčuhovat jako struhadlo. Podobně na tom byla i většina soupeřů. Odehrál jsem asi pět zápasů a vždy to bylo stejné. Obránám soupeřů jsem utíkal a pořizci, kteří v nich většinou hráli, mně šli po nohách, zepředu i zezadu, protože míč už nestíhali.

Výsledkem byly okopané bolavé holeně, hřeby na podrážkách jejich kopaček rozdrbané štulpny a krvavé šrámy na lýtkách. Bohužel jsem, na rozdíl od nich, neuměl faulovat, abych si zjednal příslušný respekt, tak mě to přestalo bavit a s takovým fotbalem jsem se rozhodl rychle skončit. Ani nevím, zda mi to někdo z funkcionářů rozmlouval, ale já byl zatvrzelý. Kromě toho jsem začínal s volejbalem a za pádné důvody mého fotbalového konce jsem považoval, že při volejbale jsou soupeři oddělení sítí a přišel mi proti fotbalu více intelektuální. Až mnohem později jsem poznal, že střety nohou pod sítí rovněž nejsou právě bezpečné a s tou inteligencí to také nebývá nijak slavné. Co se týče mých žákovských spoluhráčů, tak hodně jich mělo tatínky, kteří snad nevynechali jediný zápas, hrál tam také syn trenéra, a o kariéru synátorů se postarali. Pár jich přešlo do Sparty a dnes vím, že kdybych tam tehdy přišel a řekl, že tam chci hrát, zřejmě by mě asi vzali. Znali mě totiž z našich vzájemných zápasů se Spartou. No, nestalo se, tak jsem si podobnou historku prožil ještě jednou o několik let později. Už jen pro zábavu jsem se k fotbalu vrátil na okresní úrovni poté, co mě k tomu v babické hospodě po několikátém pivu přemluvil místní fotbalový nadšenec. V prvním přátelském zápase se mi obránce soupeře pověsil kolenem za krk...

Mezitím mi ovšem láska k fotbalu nedovolila vykašlat se na něj úplně, tak jsem docela úspěšně fungoval ve školním mužstvu průmyslovky Betlémské. Kromě toho jsem stal i kapitánem družstva volejbalového. Předcházel tomu test našeho tělocvikáře, který na hodině tělocviku po mě hodil volejbalový balón a křikl: „Tak ukaž, co tě v tý Spartě naučili!“ Já mu míč měkce prsty vrátil a on mi nejen přidělil tu funkci, ale zároveň rozkázal, že musím přijít hrát za dospělý volejbalový tým jednoty Zahradnictví, kde působili oba tělocvikáři, samozřejmě na černo na falešné doklady. Naštěstí mi to prošlo...

Aby toho nebylo málo, se spolužákem Ondrou jsme se věnovali i sportům zimním. Hráli jsme hokej za školu a také za tým Tatranu Prosek v nižší soutěži zahrnující kromě Proseku několik vesnic položených severně (Březiněves, Mratín, Hovorčovice...). Všude se tehdy hrálo na přírodním ledu a regulérních hokejových kluzištích včetně branek, lajn a mantinelů. V dnešní době naprosto nepředstavitelné. Jednou jsme se připravovali na odpolední zápas školního týmu a po vyučování jsme si do třídy přinesli hokejovou výzbroj, kterou škola měla k dispozici. Protože brankář, tuším jménem Sachr, který chytal normálně, se omluvil, vzali jsme i výstroj brankářskou včetně lapačky, betonů, helmy a široké hole s tím, že jeden z nás to bude muset odchytnat. Měli jsme ještě čas, tak jsem si v brankářském, samozřejmě kromě bruslí, stoupl ke vchodovým dveřím jako do fiktivní branky a Ondra na mě páčil tenisákem. Najednou se dveře otevřely a tenisák trefil matikáře vedlejší třídy, který měl ve škole v ten den dozor. Ten napřed jen zmateně koukal a pak zaskuhral směrem ke mně: „Půjdete se mnou do ředitelny.“ Namítl jsem, že si aspoň sundám betony, on odmítl. Chtěl jsem tedy odložit širokou hokejku, rovněž odmítl. Ředitelna byla o patro níž, tak jsem se takto oděn kymácel po schodech dolů. Matikář se zřejmým zadostiučiněním hlásil zástupci ředitele, co v naší třídě objevil. Zástupci při pohledu na mě začaly cukat koutky a bráně se smíchu pravil: „Uhlíř, ty jsi lapal?“ a já odpověděl: „...a byl jsem při tom lapen tady panem profesorem.“ Jeho reakce byla: „Okamžitě vypadněte!“ a tím to ke značné nelibosti matikáře celé skončilo. Jak dopadl následný hokejový zápas, si už bohužel nepamatuju.

Ke sportu mělo také blízko moje snad jediné záškoláctví. Vzniklo tím, že dětský pan doktor, když přišel ošetřit moji nemocnou sestru k nám domů (to tehdy lékaři ještě běžně dělali), zapomněl u nás štůsek formulářů s razítkem. Po poradě s Ondrou jsme naivně usoudili, že je použijeme jako omluvenky a místo vyučování jsme šli na Štvanici bruslit. Dopoledne tam bylo málo lidí, tak bruslení bylo skvělé. Horší bylo, že třídní, který to samozřejmě prokoukl, nás hned druhý den zavolal do svého kabinetu a pravil: „Tak hoši, jak to bylo s tou dětskou poradnou?“ To byl totiž jeden údajů razítka na inkriminovaném dokumentu. Bez vytáčení jsme odpověděli, že jsme byli bruslit. Ta upřímnost a také skutečnost, že Ondra byl třídním oblíbenec, nás oba zachránily od dalších postihů.

Rovněž sportovní vodáctví nám nebylo cizí. S Ondrou a oběma našimi tělocvikáři jsme absolvovali dva vodácké výlety na slovenské řeky Hron a Dunajec. Hron jsme jeli ze Zvolena do Kálné u Levic na čtyřčlenných vojenských nafukovacích člunech, dnes by se řeklo raftech, a na „háčky“ nám byly přiděleny dvě dívky z nižšího ročníku. Trošku jsme je šikanovali a také se vytahovali sjížděním jezů apod. V Hronském Beňadiku jsme se s nimi vydali na protější břeh do vinného sklípku. Všechno bylo skvělé včetně místního vína a vše vypadalo na příjemný večer. Problém nastal, když jsme zaplatili a vyšli ze sklípku na čerstvý vzduch. Okamžitě se mi podlomily nohy, tak jsem s potížením vstal a kymácel se k uvázanému člunu. Ondra na tom byl podobně, dívky lépe a tak nás ke člunu vedly. Když to uviděli místňáci, kteří ve sklípku také byli, využili našeho stavu s minimální schopností se bránit a pokusili se nám názorně vysvětlit, co si myslí o Čehúnoch. Naštěstí jsem obdržel pouze jeden úder pěstí do obličeje, to mě vzpamatovalo a všichni jsme doběhli ke člunu a pádlovali na druhý břeh. Když jsme byli dostatečně vzdáleni od břehu, zavolali jsme, co si pro změnu myslíme my o nich a tím příběh celkem šťastně a bez následků skončil.

O rok později, vlastně až po maturitě, jsme se oba opět vydali na slovenskou řeku, tentokrát Dunajec, který leží většinou na polském území. Využili jsme to k návštěvě Krakova a projeli jsme řeku až do Kroščenka na polské straně Tater. Bohužel v mých vzpomínkách převažuje prudký zápal plic, který jsem si přivezl a který mi podstatně zkrátil nadcházející tříměsíční prázdniny.

Nepřímou vazbu ke sportu má také můj zvláštní vztah ke spolužačce ze základky a vedlejšího baráku v Plynárně, kterou jsem již zmínil v prvním dílu „Zátory“. Z mé strany se jednalo o takovou první platonicko-pubertální náklonnost, ona to vnímala podle mého tehdejšího dojmu dost rezervovaně, ale už během základky jsme často dlouho stávali před naším domem, jako bychom si předtím nestačili vše důležité povědět. Během prázdnin jsme si občas napsali. Po ukončení základky jsme se nějakou dobu scházeli buď v rámci skupiny bývalých spolužáků zvané „Banda“ a občas i jen ve dvou. Vzpomínám si, jak dívčí část Bandy se objevila na tábořišti v Srbsku u Berouna, kde jsme cyklotrempovali se spolužáky z Betléma Oldou, Ondrou, Otou a Vencou. Poměrně rychle mi došlo, že to nebyla předstíraná náhoda, ale že dívky z Bandy a kolegové to zpunktovali, aby nás dva více sblížili. Zřejmě byli přesvědčeni, že náš vztah potřebuje posunout dál, což se ovšem tehdy bohužel nepodařilo, takže vše zůstalo v neutrální kamarádké rovině. Jedno naše „rande“ spojené s procházkou po Stromovce připadlo na 17. června 1962 a na dlouho mi utkvělo v hlavě, vlastně až dodnes. Bylo nám necelých šestnáct let (jako v té písni Sbohem lásko) a ta dvouhodinová odpolední procházka rozkvetlou jarní Stromovkou měla pro mne takové zvláštní neopakovatelné kouzlo a zároveň mi připadala hrozně krátká. To datum si dodnes pamatuju, protože ve stejné době se hrálo finále mistrovství světa v Chile. Po návratu domů jsem se z rádia dověděl, že naši fotbalisté po nadějném začátku příliš neuspěli a prohráli s Brazílií 3:1.

Když jsem byl ve třetím ročníku „Betléma“ zvolen předsedou třídy, byl jsem vyslán na internátní školení těchto předsedů ze středních škol v Praze 1. Namátkou uvádím Elektropřmyslovku Na příkopě, Slaboproudou průmku v Panské, Ekonomku z Dušní, Strojní z Masné nebo Geometrickou ze Štupartské. Konalo se to v nějakém rekreačním středisku na Sázavě nebo snad na Berounce, to už si přesně nepamatuju, co nám tam říkali za moudra, samozřejmě také ne, ale zato jsem tam potkal několik známých z pražské dorostenecké volejbalové soutěže (mj. Zdeňka Vrbenského nebo Bohouše Součka), seznámil se s dalšími sportovními fajn kluky (např. dvojčaty Svátou a Ivanem Starými, Pepikem Kostkou) a v neposlední řadě i s dívkou jménem Vlasta z ekonomky v Dušní. Kromě toho, že byla příjemná a inteligentní, věnovala se aktivně veslování ve sportovním klubu na Mělníku. Jiskra přeskočila v asi roční známost nebo spíše kamarádství, dokonce jsem při návštěvě na Mělníku poznal i její rodiče. Pak to ale nějak vyšumělo, zřejmě proto, že nám kvůli mému volejbalu a jejímu veslování nezbýval už žádný čas. Ještě jsme se potkali na chmelu v Hořesedlích a bylo to docela intenzivní...

V r. 1966 jsem přestoupil z letenské Sparty přes Slavii VŠ do volejbalového klubu Lokomotiva Praha, což znamenalo můj návrat na staré známé místo Na Plynárně resp. na Stadion K. Aksamita. Tím jsem trochu dost naštvál tehdejšího asistenta na tělovýchovné katedře strojní fakulty a zároveň trenéra Slavie VŠ Ivo Kunze. On potřeboval, abych hrál nahrávače, já jsem ale celkem nesmyslně a tvrdohlavě trval na tom, že na tom postu hrát nebudu, v dorostu jsem totiž hrál na pozici tzv. dvojky.

Ivan mě pak jako odvetu přestal zvat do akademických výběrů strojní fakulty a ČVUT. Opět jsem musel chodit na tělocvik a jako truc jsem si vybral fotbal. Do Slavie VŠ paradoxně o něco později nastoupil na místo nahrávače můj bývalý spoluhráč z dorostu i Lokotky, následně renomovaný trenér reprezentačních výběrů, Zdeněk Pommer. Až na stará kolena jsme si to vše s Ivo Kunzem v pohodě vyříkali.

Přestupem do Lokotky jsem upřednostnil volání domova a vztah ke svým spoluhráčům a kamarádům z dorostu Sparty, kterých tam přestoupilo celkem asi osm s tím, že trenérem ligové Lokomotivy měl být náš dorostenecký trenér Mirek Pulkráb. Z toho nakonec sešlo také kvůli jeho zdravotnímu stavu a v A-družstvu jsme zůstali čtyři. Po několikaměsíční zkušební době mi tehdejší trenér bohužel už jen druholigové Lokotky, bývalý reprezentant Tonda Kovařík, oficiálně oznámil, že jsem uspěl a že ze mě vychová excelentního nahrávače, jako byl ostatně i on sám a já už neprotestoval. Přesto zpětně tento svůj přestup považuji dnes z osobního a výkonnostního hlediska za chybu, ale volání domoviny bylo silnější. Můj další volejbalový vzestup přibrzdilo zbytečné zranění na motorce hned v prvním roce tam a také to, že jsem před vojenskou službou v některé z volejbalových Dukel dal přednost vojenskému výpočetnímu středisku, čehož ovšem nelituji.

V letní sezóně jsme trénovali denně ve všední dny, v sobotu a v neděli byly soutěžní zápasy nebo turnaje. Měl jsem to ze všech tehdejších hráčů nejlíbil a dost jsem na to hřešil, občas přišel pozdě na trénink a jednou jsem téměř zmeškal ligový zápas, protože jsem si v sobotu v poledne po příchodu ze školy trochu zdímnul. Styděl jsem se a pravdu jsem nepřiznal, ani když mi trenér Tonda pořádně a oprávněně vynadal slovy, že jeden z nejhrubších prohřešků je přijít pozdě na „mistrák“. Když jsem v předvečer dalšího „mistráku“ skončil po havárce v říčanské nemocnici a tudíž jsem neměl žádnou šanci se omluvit, prý pěkně láteřil a pozdější vysvětlení mi moc nepomohlo. V zimě jsem to už měl na tréninky dál, většinou se konaly večer v tzv. ÚKDŽ (kulturní dům železničářů) na vinohradském náměstí Míru, kde měl železničářský klub Lokomotiva k dispozici tělocvičnu. Jezdil jsem tam městským autobusem č. 136, který měl zastávku nedaleko od našeho domu v Plynárně. Tréninky bývaly vždy večer, takže jsem se po příchodu ze školy mohl trochu „natáhnout“, ovšem ranní přednášku jsem potom už většinou „nestíhal“.

V Lokotce jsem pak setrval dalších 7 let. Absolvoval jsem též několik zahraničních zájezdů do západní Evropy, kde jsme měli možnost hrát s místními prvoligovými kluby i reprezentačními výběry a povětšinou úspěšně. Zmíním se o dvou.

V r. 1972 to byl zájezd do Holandska, Belgie a Francie, který jsme absolvovali společně s ženami TJ Praga. Když jsme v Praze nastupovali do obstarožního hrkajícího autobusu Škoda RTO, srdečně mě přivítal jejich trenér Eman Thoma, zvaný Ducek, ale k mému překvapení tam nastoupil jako „očko“ údržbář z firmy, kde jsem byl tehdy zaměstnán a kterou zrovna přebíralo ministerstvo vnitra, Jarda K. Náhoda ? S děvčaty tam jel ještě jejich organizační vedoucí Janda, zvaný Píďa. Po roce 1989 o něm vešlo ve známost, že po celou normalizaci byl agentem americké CIA. Jako perličku si neodpustím uvést, že od počátku zájezdu mi projevovala přízeň jedna z dívek TJ Praga, která doufám agentkou nebyla, což neunesl náš tehdejší trenér Karel M., zvaný též Hařapka a ze žárlivosti mě nechal první tři zápasy stát. Po tom třetím, kde už jsem milostivě mohl nastoupit, se děvčata divila, jak dobře hraju volejbal, protože si do té doby mysleli, že jsem nějaký protekční bafuňář.

Nedlouho poté během letní ligové přestávky vyjela Lokotka v rámci přípravy na národní ligu turné do Švýcarska. Hráli jsme na turnajích v Zürichu a v Bielu a také porazili švýcarský národní team v hale v Neuchatelu 3:1. Tam nám fandilo hodně Čechů a mnozí za námi po zápase přišli do hotelu. Dojalo mě, když po zápase se nějakým způsobem dostal až ke mně na pokoj kluk, který emigroval do Švýcarska už dříve a se slzami v očích vzpomínal na rodné Holešovice. Bohužel jsem byl po zápase tak unavený a ospalý, že jsem si s ním nebyl schopen povídat tak dlouho, jak on si přál. Den před odjezdem nám skončilo rezervované ubytování v Zürichu, a tak jsme s tichým souhlasem vedení mohli poslední noc přenocovat v rodinách českých emigrantů.

Poměrně krátce před zájezdem do Švýcarska se v Lokomotivě objevil jistý Sváťa Č. a bylo u něj zajímavé, že sem přestoupil z Rudé Hvězdy Praha, což byl jak známo klub plně podléhající tehdejšímu normalizačnímu ministerstvu vnitra. O většině hráčů Rudé Hvězdy bylo známo, že jsou buď přímými členy policejního aparátu nebo aspoň jeho tajnými spolupracovníky. Přítomnost Svátí na zájezdu mi proto připadala trochu podezřelá, i když oficiálně tam nad námi měli politický dohled vedoucí výpravy z volejbalového svazu a jak se později ukázalo i jeden ze starších spoluhráčů. Pochopitelně mi přišla na mysl i možná souvislost s firmou mého zaměstnavatele, která v té době přecházela pod řízení ministerstva vnitra. Nový ředitel mi cestu povolil s dovětkem: „Doufám, že tam nechceš zůstat.“ Co se ale nestalo. Sváťa mě ve volné chvíli pozval na amatérský volejbal k curyšskému jezeru. Tam se ukázalo, že tak úplně amatérský volejbal to nebyl, když mi tam představil několik svých známých emigrantů ze severní Moravy, takto hráčů curyšského klubu, který krátce před tím vyhrál švýcarskou volejbalovou ligu. Faktem je, že kluci to byli celkem sympatičtí a při dalším setkání mi sdělili, že se informovali o možnostech, za kterých bych mohl ve Švýcarsku zůstat a které byly dost lákavé. Po půlročním kursu němčiny bych byl mohl nastoupit do jedné místní banky jako programátor. Trochu na mne začali i tlačit, jako že jsem fajn kluk a zároveň výborný volejbalista, a to už mi přišlo moc, takže jsem tu nabídku nepřijal. Poslední večer jsem byl se Svátou a dalším spoluhráčem Kácou pozván na večeři do restaurace na Niederdorfu, kde nám Sváťa oznámil, že se s námi domů nevrátí a zůstává studovat ve Švýcarsku. K tomu ovšem potřeboval index o svém dosavadním studiu na elektrofakultě ČVUT. Před odchodem mi proto předal klíč od jeho pokoje na koleji na Strahově požádal mě, abych tam jeho index vyzvedl a poslal ho na domluvenou adresu. Pak odešel neznámo kam, měl to prostě dobře připravené. Když jsem pak ráno na srazu před odjezdem domů oznámil, že Sváťa se s námi nevrátí a zůstává ve Švýcarsku, sklídl jsem téměř hysterickou reakci. Nejvíc mi nadával starší spoluhráč Tonda K. a až po chvíli konečně pochopil, že jsem neměl žádnou šanci ani chuť mu v tom bránit. Návrat domů proběhl kupodivu bez jakýchkoliv potíží na hranicích, nikdo se nezajímal, že se nás vrací o jednoho méně. Podobné případy ovšem většinou znamenaly zákaz dalšího výjezdu na Západ.

Hned po návratu do Prahy jsem se vypravil na strahovskou kolej, rozhlížel jsem se, zda mě někdo nesleduje a čekal jsem také, že mě při vstupu do pokoje mohou sebrat. Nic z toho se ale nestalo a tak jsem Svátův index našel a odeslal na domluvenou adresu. O půl roku později jsem se dověděl, že Sváťa se do Československa vrátil, ale už jsem ho nikdy neviděl. Nechám na čtenáři, aby sám posoudil, zda mohlo jít o zpravodajskou hru nebo to vše byl jen souběh náhod. Já to nevím.

Moje působení v Lokotce pak po dalším roce stejně skončilo. Příčinou byly přetrvávající nedobré vztahy s trenérem Haťapkou a tak jsem využil nabídky Miloše L., nového trenéra Sokola Uhříněves, který v r. 1974 postoupil do středočeského krajského přeboru, soutěže jen o stupeň nižší než hrála Lokotka. Ta ovšem hned příští rok spadla do přeboru pražského a celý druholigový kádr se totálně rozpadl. Mně Uhříněves vyhovovala i z toho důvodu, že jsem to měl blízko do Babic a Březí, odkud pocházela moje tehdejší manželka. V následujícím roce mě skolila nepříjemná infekční nemoc, byl jsem téměř rok jakéhokoliv sportu neschopen a tím má volejbalová kariéra v mých 29 letech prakticky skončila. Naštěstí ne úplně, protože v r. 1976 mi několik kamarádů z bývalé Lokotky nabídlo angažmá ve studentském klubu Slavie Humanitní fakulty, kde jsem pak působil až do volejbalového důchodu od pražského přeboru postupně i v nižších pražských soutěžích.

Humanita tehdy ovšem nebyla žádné béčkové sdružení, ale jeden z nejlepších týmů pražského přeboru. Kromě několika „odpadlíků“ z Lokotky zde hrálo i pár mých dalších známých z pražských ligových oddílů a jeden vystudovaný novinář původem z druholigového Sokolova, jediný to skutečný absolvent studia humanitní vědy a ani jeden současný student. Studenti a absolventi humanitních věd se vyskytovali jen ve dvou dalších týmech hrajících nižší soutěže. Dost nelibě to nesl šéf klubu a tělovýchovné katedry humanitních fakult Univerzity Karlovy a já jako nový příchozí do áčka jsem si u něho trochu šplhnul, že jsem byl aspoň absolventem vysoké školy, i když „jen“ ČVUT. Spoluhráči mě pak nevěřicně podezřívali, že v tom bylo něco jiného, když se mi podařilo u něj zařídit kompletní nové sportovní vybavení, které doposud proplatit odmítal. Domácím hřištěm Humanity byly kurty v zahrádkářské kolonii Libeňského ostrova, kde dříve hrávala ligová Slavie resp. tehdy ještě Dynamo Praha s mnoha reprezentanty. Byl to nádherný přírodní kout v zaprášené Praze a mnoha spoluhráčům sloužil k víkendové rekreaci a nám všem k pořádání různých oslav většinou se sudem piva chlazeným ledem dovezeným ze zimního stadionu na nedaleké Štvanici. Měl však jednu vadu, že svým nedostatečným vybavením a zázemím nesplňoval kritéria pro ligové soutěže. Mezi námi tak došlo ke konsensu, že Libeňák opustit nechceme a zároveň už nechceme trávit víkendy cestováním za ligovými soupeři. Pražský přebor se totiž hrál ve všedních dnech. Proto jsme i po dvojnásobném vítězství v pražském přeboru vždy odmítli postup do druhé ligy. Perlička na závěr. V roce 1980 jsme se ještě drželi v popředí tabulky a ve velmi prořídilé sestavě jsme udělili potupnou porážku favoritů soutěže nabitému vynikajícími a známými hráči. Byla to zároveň taková moje volejbalová labutí píseň. Nedlouho potom jsem utrpěl několikrát, ale tentokrát velmi vážný výron v kotníku a následně jsem začal svůj volný čas dělit mezi hudbu resp. členství v pěveckém sboru Vysokoškolského uměleckého souboru (VUS) Univerzity Karlovy a volejbal už víceméně pouze rekreační.

ZÁPIS O UTKÁNÍ V ODBÍJENÉ

Mistrovství ČSSR - I. liga, II. liga, dorost. přebor ČSSR
 Krajský přebor I. - II. třídy
 Okresní přebor I. - II. třídy
 Turnajový - přátelský - kvalifikační zápas
 Muži - ženy - dorostenci - dorostenky - žáci - žáčky

Kolo
6

(pořadatel) A: R.H. Praha
 hráno dne 16. 5. 1980 v 14:20 hodin na hřišti VŠ Horní Lázeň u A
 (hostující) B: Slavie Praha - Slavice

Číslo registr.	Jméno hráče	Číslo sestavy	Pořadí odbíjení	Číslo hráče	PRŮBĚH ZÁPASU a seznam dosažených bodů										
					1. sada		2. sada		3. sada		4. sada		5. sada		
					A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	
00418	Doležal	11	1	10	-	1	-	1	-	1	-				
00443	Horáček	8	1	11	-	2	-	2	-	2	-				
00443	Horáček	9	1	14	-	3	-	3	-	3	-				
00443	Horáček	16	1	16	-	3	-	3	-	3	-				
00443	Kozub	23	1	23	-	4	-	4	-	4	-				
00408	Kozub	2	1	2	-	3	-	3	-	3	-				
00408	Kozub	4	1	4	-	5	-	5	-	5	-				
00408	Kozub	10	1	10	-	3	-	3	-	3	-				
00408	Kozub	1	1	1	-	4	-	4	-	4	-				
00414	Jablouk	4	1	4	-	4	-	4	-	4	-				
00283	Jablouk	18	1	18	-	5	-	5	-	5	-				
00283	Jablouk	3	1	3	-	6	-	6	-	6	-				
00283	Jablouk	6	1	6	-	4	-	4	-	4	-				
00283	Jablouk	3	1	3	-	8	-	8	-	8	-				
00283	Jablouk	6	1	6	-	9	-	9	-	9	-				
Družstvo B VŠ Horní Lázeň u A															
19608	HORÁČEK Pavel	3	I.	3	5	-	5	-	5	-	5				
30139	HORÁČEK Vlad	4	I.	4	10	-	6	-	6	-	6				
01557	KOUBEK Karel	3	I.	3	11	-	11	-	11	-	11				
37157	NETRČKA Lubos	14	II.	14	13	-	13	-	13	-	13				
05584	PÁTEK Petr	7	II.	7	14	-	9	-	9	-	9				
17969	PYBÁČEK Ivan	7	II.	7	14	-	9	-	9	-	9				
26491	SEDMICE Vladimír	2	III.	2	15	-	14	-	14	-	14				
09491	UHLÍŘ Stanislav	6	III.	6	15	-	10	-	10	-	10				
18181	KOLB Stanislav	10	IV.	10	15	-	15	-	15	-	15				
			IV.												
			V.												
			V.												
Vítěz: VŠ Horní Lázeň u A 3 : 0															
Podpis					Poměr bodů										
1. rozhodčí: TÁRABA Tomáš					A		B								
2. rozhodčí: ...					5		15								
zapisovatel: ...					7		15								
vedoucí A: ...															
kapitán A: ...															
vedoucí B: ...															
kapitán B: ...					13		15								
Utkání započato v ... hodin; ukončeno v ... hodin.															
Trenér A: ... příkaz: 4/8-147															
Trenér B: ... příkaz: ...															
Zápis schválen STK dne ... 19... Podpis: ...															

Kultura v pubertálním a postpubertálním věku.

Sotva jsme se rozkoukali ve třídě 1a prvního ročníku průmky v Betlémské 4 (1960-61), začali jsme vnímat i spoustu možností divadelních a hudebních představení, které tehdy Praha nabízela měrou vrchovatou. Favoritem byl samozřejmě Semafor, ten byl ale věčně vyprodaný a pro nás těžko dostupný. Písničky Suchého a Šlitra se ovšem často hrály v rádiu a postupně vycházely i sešity s notami a texty, takže bylo co si brnkat, v mém případě na klavír, v případě Oldy na klasickou kytaru značky Gibson. Dalším hudebním zdrojem pro nás bylo Radio Luxembourg s celosvětovými hity swingu, soulu, jazzu i popu. Oblibě se těšila kapela The Shadows s Cliffem Richardem a nezapomenutelnou kytarou Hanka Mervina, třeba ve skladbách Apache nebo Midnight.

Umístění školy v samém centru Starého Města nabízelo výbornou dostupnost některých dalších štací. Jednou z nich byla scéna malého divadélka Paravan umístěná na Národní třídě v suterénu paláce Reduta, kde jsme se stali docela pravidelnými návštěvníky. Vládla zde příjemná nálada, satira, poesie, recesistický humor i vtipné písničky v podání Ljuby Hermannové, Aleny Havlíčkové, Zuzany Princové nebo vokálního kvarteta Inkognito s doprovodem kapely Slávy Kunsta. Svě povídky a úryvky ze svých románů zde četl Josef Škvorecký. Paní Škvorecká Salivarová byla jednou z členek uvedeného kvarteta, dále Věra Nerušilová, Marie Pokšteřlová a Jindra Vostrá. Z herců tam pravidelně vystupoval Karel Urbánek, posléze manžel zpěvačky Nadi Urbánkové, dále Jiří Hálek nebo malíř Karel Laštovka. Uměleckým šéfem byl J. R. Pick. V té době jsem si rád četl jeho Monolécky muže s plnovousem.

V ulici Spálené jsme často navštívili Divadelní klub Olympik, původně sál ROH Státní pojišťovny, který jsem znal z návštěv v práci mého táty a kde tehdy dominovaly kapely Olympic, Matadors, Mefisto a další, moderovali Šimek s Grossmannem a koncertovali rockeři Pavel Sedláček a Miki Volek. Každou chvíli se ve třídě ozvalo, kde někdo z těch dvou zpívá.

Nedílnou součástí naší kultury byly pravidelné návštěvy hospody V Koutku v ulici Karolíny Světlé. Pivo desítka bylo tehdy za 1,20 Kčs a za 2,50 trochu vlašáku, což byly naše oblíbené artikly, které jsme si kupodivu ze svého kapesného mohli dovolit. Měsíční tramvajenka tehdy stála 30,- Kčs a litr benzínu 2,10 Kčs. Hospodě V Koutku vládnul pan vedoucí Sedláček spolu se servírkou paní Zdeničkou. Pivo nám poskytovali celkem bez problémů a žádný průšvih z toho nikdy nebyl, pokud jsme tam zašli po vyučování. Horší to bylo, když jsme po dopoledním vyučování měli dvě hodiny na oběd a pak následovala část odpolední, většinou v laboratořích, kde se pak odehrávaly kuriózní scény. V elektrotechnické laboratoři došlo k tomu, že pan učitel ucítil z dechu jednoho spolužáka charakteristický zápach a ještě si všiml, že delikvent má v klopě odznak Plzeňského pivovaru.

Rozkázal, aby postižený odznak vyjmul, hodil ho na zem a šlápnul na něj. Do žákovské knížky mu pak zapsal poznámku tohoto znění: „Vydává Kčs 4 za odznak Plzeňských pivovarů a pivo požívá v takovém množství, že je z něho cítit.“ Jindy se stalo, že jiný ze spolužáků zapojil ampérmetr tak, že se z něho okamžitě začalo kouřit. Pan učitel svižně přeskočil stůl a zvolal: „Zase jeden ampérmetr v prdeli!“ Viníkovi pak uložil, aby mu za domácí úkol nakreslil schéma zapojení ampérmetru a voltmetru v elektrickém obvodu. Jakou roli v tom hrálo pivo, už nevím, ale příhoda se stala velice populární a nebyla sama. Jednou při zkoušení žádal po jedné z našich čtyř spolužaček popis asynchronního elektromotoru. Po delším váhání z ní vylezlo: „Má stator a rotor, který se točí.“ Reakce učitele byla: „Skvělé, ví, že se to točí, píšu za tři!“

Všechny příběhy se mi svým způsobem nějak prolínají a zjišťuji, že třídít je podle toho, kterou oblast mých činností, zájmů a priorit zasahují, je obtížné, ne-li nemožné. Na průmce v Betlémské ve vyšším, myslím, že druhém ročníku, někdy hned po mém nástupu vznikla hudebně-recitační skupina spojená se jmény Sluka a Pavlík. Jejich pásmo bylo velmi vtipné, písničky převzaté hlavně ze Semaforu, třeba „sedla si stará žluva...“. Dodnes si pamatuju jejich dialog na téma jak „dosíci“ vyšší umělecké úrovně. Ten druhý se ptal: „Čeho do...?“ a odpověď byla „Síci, výre!“ Pěkný, tehdy oblíbený konverzační humor. Kuriózní situaci tam vyvolal tehdejší student třetího ročníku, jistý Milda Dufek, který se domáhal přijetí do této skupiny a byl odmítnut. Tak to v životě chodívá.

Mně se jako posluchači tento kulturní počín velmi líbil a když měli veřejné vystoupení v Elektrických podnicích, přesněji v kulturním klubu Dopravních podniků ve známém holešovickém kachlíkovém areálu u Hlávkova mostu (dodnes je mi divné, že ho komunisti nepřejmenovali jako třeba „Štrossmajerák“ na Náměstí Václava Kopeckého, komunistického cenzora), pozval jsem tam moji oblíbenou spolužačku ze základky a abych dosáhl jejího souhlasu, podpořil jsem to konstrukcí, že chci její přítomností odradit jinou svoji nápadnici. Ona souhlasila se slovy: „Takže ti budu dělat DDT !“. Nápadnice nakonec nepřišla, ale bylo to pěkné, trochu jsme tančili a zpívali. Většina kluků (včetně mne) tam byla ustrojena podle tehdejší aktuální módy, černobílá pruhovaná košile, úzká koženková kravata, tenký svetr s „véčkem“, proužkované kalhoty, boty „šlupky“ nebo „italky“ s odstraněným jazykem a také jasně červené ponožky. K vylepšení resp. k větší intenzitě našeho vztahu tento pokus ale bohužel (nebo bohudík ?) rovněž nevedl. Zajímavým historicky-spirálovým efektem bylo pak vystoupení již poměrně slavné skupiny Rangers o 7 let později na stejném místě, se zpěváky již zmíněným Mildou Dufkem a Jarkou Hadrabovou. Milda zpíval „Černý nejsmutnější ráno“ a Jarka uvedla svou píseň slovy: „Já bych tady chtěla něco vzkázat jednomu chlapci.“ Text pak začínal: „Jdi domů, Ivane“ a postupně se přidala celá kapela a celý sál. Psal se totiž listopad 1968... a normalizace byla už za humny.

Naopak někteří starší spolužáci mi utkvěli v paměti způsobem nepříliš sympatickým. Patřil mezi ně jistý student Davídek z vyššího ročníku, tehdy třetího nebo čtvrtého, který se intenzivně a veřejně domáhal vstupu do KSČ. Jeho zdůvodnění jsem slyšel na schůzi ČSM, kterých jsme chtěli nechtěli občas museli zúčastnit. Plamenně tvrdil, že by v KSČ chtěl pracovat a když se ho ptali, co tím myslí, opakoval, že by tam chtěl pracovat. Školní komunisté z něj byli trochu na větví a dost marně se mu to snažili rozmluvit. Vysvětlení pro jeho počínání mi až mnohem později dávno po konci komunismu poskytli někteří kontroverzní politici a známé osoby vydávající se za demokraty. Vítěz nad socialismem i kapitalismem oligarcha a agent StB např. svůj vstup do KSČ v raném věku vysvětloval tím, že si to přála jeho maminka. Co si myslet o dalších podobných výtečnicích, třeba o profesorovi ústavního práva na Karlově univerzitě nebo jejím bývalém rektorovi, kteří tam vstupovali už v 18-ti letech, nechávám na každém. Že by tam také chtěli pracovat nebo jejich pohnutky byly jiné ???

Moje Alma mater - strojní fakulta ČVUT.

Prázdniny r. 1964 byly jedny z nejdelších, které jsem kdy zažil, neboť zápis do prvního ročníku fakulty byl stanoven až na konec září. Trochu mi je zkomplikoval zápal plic, který jsem si přivezl z vodáckého výletu na Dunajec koncem června. Nicméně v srpnu jsem byl zase v pořádku. V září jsem se na pár dnů vydal na dobrovolnou brigádu pro adepty prvního ročníku. Potkal jsem tam pár známých, vyslechl jsem propagaci studentské stezky a také se tam brnkalo na kytaru. Přiměli mě, abych předvedl aspoň trochu ze svého nevalného umění hry na tento nástroj, které pocházelo především z hospodských dýchánek v Babicích a okolí. Dost výrazně se tam angažoval budoucí kolega jménem Racek, který hrál a zpíval opravdu poměrně slušně. Obojí to mělo zajímavou dohru o něco později. Na jednu studentskou stezku jsem se ze zvědavosti jel podívat, když se konala o jenom víkend v okolí Sázavy a večer měla program v hospodě ve Čtyřkolech. Snadno jsem tam dojel na svém mopedu Stadion, ale kromě zpěvu písničky Ved' mě dál, cestou má, mě tam nic neupoutalo. Zřejmě byli už všichni unavení po celodenním pochodu. Do sobotní půlnoci jsem byl zase zpátky v Babicích a tím pro mne koketování se studentskou stezkou skončilo.

Hned v říjnu 1964 uspořádala fakulta na kurtech na Císařské louce turnaj paralelek prvního ročníku ve volejbalu. Ani jsem toho nemusel moc předvést a okamžitě si mě všimli dva asistenti katedry tělesné výchovy, Pavlík, kterého jsem znal jako trenéra volejbalového klubu Stadion Praha, a Ivo Kunz, kterého jsem blíže neznal. Spolu s mým kolegou z dorostu Sparty Říšou a dvěma dalšími spolužáky ze Slavoje Vyšehrad a TJ Podolí nás okamžitě nominovali do týmu strojní fakulty s tím, že nemusíme chodit na tělocvik a zápočty nám napíšou automaticky. Hned v listopadu jsme odjeli na turné do NDR, jehož hlavním programem byly dva zápasy s Technickou Universitou Dresden.

Moje první i poslední zkouška na strojní fakultě byly svým způsobem kuriózní. Ta první se týkala předmětu „Základy strojnictví“, kde cvičení vedl jistý asistent této katedry jménem Sáblik. V tomto směru jsem měl z průmyslovky znalosti celkem dostatečné a tak jsem naivně přistoupil na Sáblikův návrh jít na zkoušku už v předtermínu před Vánoce 1964. Jaké bylo mé překvapení, když jsem až tam zjistil, že Sáblik nenávidí průmyslováky. Celou zkoušku se mě snažil potopit, mával na mne děrným štítkem s červeným pruhem, který znamenal vyhozov, až nakonec jsem z toho vylezl s odřenými ušima a známkou „za tři“. Dost neradostný začátek a vstup do nového roku. Další úder jsem utrpěl při zkoušce ze statiky, kde mě jistý Ryba trápil nepřetržitě od 8 hodin ráno do 16 hodin odpoledne tím, že mi pokládal další a další otázky. Výsledkem byla další „trojka“ mínus. Fyzicky i psychicky zhroucený jsem se pak domotal na lavičku v parku na Karlově náměstí, kde jsem se hodinu vzpomatoval. S ostatními zkouškami v rámci dvou semestrů prvního ročníku to bylo výrazně lepší a tak jsem celý ročník uzavřel poslední zkouškou z fyziky 15. června 1965. Následovaly ty úplně nejdelší prázdniny v mém životě, trvající do 1. října tj. tři a půl měsíce. Sice jsem téměř dva měsíce strávil na brigádě u zeměměřičů, ale stejně...

Náš kroužek čítající asi 25 adeptů inženýrského titulu spadal pod směr F2, což představovalo specializaci na strojírenskou technologii. Přednášky byly nepovinné a odehrávaly se ve velkých posluchárnách fakulty na Karlově náměstí a postupně se začaly přesouvat do nového areálu ČVUT v Dejvicích. Na jedné z prvních přednášek na podzim 1964 mě oslovil jeden z přítomných, později jsem se dověděl, že se jmenoval Fáček, s tím, že slyšel o mé zálibě v hudbě, zpěvu a brnkání na kytaru a nabídl mi možnost účastnit se vzniku nové studentské kapely. Na můj dotaz, o jakou hudbu by se jednalo, odpověděl, že o americké lidové písně a že prý se budou jmenovat Rangers. Uvedený žánr mi tehdy moc neříkal a hlavně jsem téměř denně měl tréninky nebo zápasy ve volejbalu, tak jsem nabídku s díky odmítl především z časových důvodů. Ti, kdo konkursem úspěšně prošli, jako třeba mí spolužáci a kamarádi Jirka Veisser nebo Milan Dufek, byli později slavní.

Strojní fakulta byla pověstná tím, že studium zde není právě lehké, že většina studentů je rodu mužského a že jen menší část přijatých školu úspěšně dokončí. Největší úbytek se tradoval v prvním, druhém a částečně třetím ročníku a čítal dohromady zhruba 70 % všech přijatých ke studiu. Samostatnou kapitolou byly dívky. U vědomí charakteru školy se jich sem hlásilo pouze minimum a byly to většinou dívky chytré a cílevědomé. Celkem přílehavě je hodnotil mezi námi oblíbený slogan: „Dívky dělíme na hezké, méně hezké a ze strojní fakulty.“ Byly také mentálně vyspělejší, neboť jak známo, puberta u nich odeznívá trochu dříve a dříve nastupuje i pragmatické myšlení. Jeho typickým projevem bylo, že dívka se kriticky rozhlédla po svých nových spolustudentech, vyhodnotila toho solidního a spolehlivého, s reálnou nadějí školu dostudovat, a k tomu se pomocí ženských triků přimkla. Prototypem této metody byla v naší paralelce jistá Hanka B., zkušenost s tím se ale nevyhnula ani mně. Kolegyně z kroužku, byla pokud se pamatuju z Olomouce, mě pod záminkou doučení matematiky nebo deskriptivy (už nevím) pozvala k sobě na kolej do Podolí, ale místo doučování na mne nastoupila tak, že jsem nakonec zbaběle utekl a tím to skončilo. Byli ovšem i tací, kteří v těchto sítích uvázli.

Celkově vzato proběhlo moje studium na strojní fakultě v klidu a bez větších problémů, přestože z původního kroužku nás nakonec dokončilo studium jen šest. Zkoušky jsem dělal až na dvě výjimky na první termín a ušetřený čas jsem věnoval převážně sportu, brigádám a v neposlední řadě i aktivitám muzikálním a oblíbeným Babicím. Ty dvě zkouškové výjimky byly celkem kuriózní.

Zkouška z matematiky na konci 2. ročníku obsahovala především diferenciální rovnice a v kvalifikaci na její ústní část bylo třeba v části písemné vypočítat několik příkladů a získat aspoň polovinu možných bodů. Nebyl jsem úplně ve formě a tak jsem dosáhl jen o půl bodu méně, než byla ta polovina. Zkoušející docent Vilímek, který nám též přednášel, takové případy toleroval a ústnímu zkoušení připouštěl, jenže v mém případě pravil: „To přece vy nemáte zapotřebí, přijďte ještě jednou !“. Tak. Trochu a nerad jsem si zopákl řešení některých typických diferenciálních rovnic a v písemné části opravné zkoušky jsem dosáhl plného počtu bodů. Co čert nechtěl, nezkoušel v tom termínu docent Vilímek, který mě k němu vlastně pozval, ale asistent Vacek, jehož doménou nebyly výpočty příkladů, ale matematická teorie. V té jsem pochopitelně docela slušně plaval a jen tak tak mě Vacek nevyhodil podruhé.

Druhou byla u studentů obávaná zkouška „Pružnost a pevnost I.“. Dva týdny jsem se pokoušel dostat do hlavy tuhle vědu, nemohl se prokousat ke konci a tak jsem byl rozhodnut termín zkoušky ještě odložit. Jenže jako na potvoru se v té době potkal můj táta v rámci své pojišťovací činnosti s jedním z asistentů katedry pružnosti a vyhradil mi, že hodlám odložit termín zkoušky na jejich katedře. Asistent začal přemlouvat tátu a potažmo mě, abych k té zkoušce přece jen šel, protože ten konec látky je celkem podružný a u zkoušky nedůležitý. Podlehl jsem a ke zkoušce jsem se v daném termínu dostavil. Zkoušel mě jistý docent Reif (přezdívaný Gaston) a zpočátku vše jakž takž šlo. Než mi ovšem položil otázku z konce skript, která se týkala metody řešení vzpěru osazených tyčí. Tam jsem v přípravě nedospěl a Gaston mě nemilosrdně vyhodil i přes apel asistenta, který poslouchal za dveřmi. Byl jsem tak možná jediným studentem, který byl vyhozen od zkoušky z protekce. Asistent, aby to nějak zachránil, vyjednal mi opravný termín u vedoucího katedry. Mezitím jsem dočetl skripta a zkoušku složil.

Zvláštní procedura se odehrávala při zkoušce z předmětu „Části strojů“ u docenta Nováka, řečeného Boleček. Děkan strojní fakulty profesor Bolek byl mezi studenty velmi neoblíben, což charakterizovalo pořekadlo: „Více práce, méně holek zajistí vám Aldréd Bolek !“. Kromě toho bytostně nesnášel úlevy sportovcům, a to i těm úplně vrcholovým. Tradovalo se, jak arogantně vyhodil od zkoušky mistra světa Pavla Romana a třeba vicemistr světa ve fotbale Venca Mašek studoval strojárnu snad deset let. Chvilí také se mnou chodil na cvičení. Novák měl pověst oddanosti k děkanovi, odtud pseudonym malý Bolek. Měl zvláštní metodu zkoušení. Všechny adepty najednou nahnal do největší posluchárny v dejvickém areálu fakulty s číslem 256. Zde se odehrávala všechna podstatná fakultní shromáždění, včetně programu studentské stávky v r. 1968. Boleček byl ovšem číman. Z oken chodby bylo docela dobře vidět do posluchárny a on rozdával všem otázky a po chvíli jako odešel, aby z okna pozoroval, kdo se v posluchárně jak chová, popř. jestli neopisuje. Pak se vrátil a zjištěné delikventy od zkoušky nekompromisně vyhodil. To ještě párkrát zopakoval a teprve potom začal prořídlému a totálně znavenému zbytku postupně rozdávat trojky, pak dvojky a kdo vydržel nejdéle, mohl obdržet i výbornou.

Sovětská okupace 21. srpna 1968 mě zastihla doma v Plynární ulici na Zátorách, pod našimi okny stály tanky s bílým pruhem, vojáci byli často šikmoocí, pěšáci na tancích mířili samopaly do oken, občas se ozývala střelba, v noci byla častější. Druhý den ve čtvrtek už mi to nedalo a vypravil jsem se do centra Prahy, abych viděl, co se vlastně děje. Ulice už byly plné a lidé pokřikovali na ozbrojence „táhněte domů“, někteří využívali tehdy obecně rozšířené znalosti ruštiny a snažili se je přesvědčit pokusy o dialog. Vojáci většinou koukali jak blázni, zřejmě vůbec netušili, kde jsou a divili se, že je lidé nevitají. Zároveň byli i vystrašení a při vypjatých situacích začali střílet do vzduchu a pak také do lidí. V Holešovicích to odneslo několik lidí koukajících z okna, paní v sousedství omylem shodila z okna květináč a zaplatila to životem. Když jsem se vracel z centra domů tramvají přes Hlávkův most, jeli kolem dva kluci na motorce a tandemista držel československou vlajku. Okupanti začali zběsile střílet a v tramvaji jsme najednou všichni leželi na zemi. Naštěstí jsme vyvázli bez zranění.

V sobotu 24. srpna jsem se rozhodl, že zajedu za svojí dívkou a pozdější manželkou, kterou jsem poznal díky prázdninovým a víkendovým pobytům v Babicích a která pocházela z vedlejší obce Březí. Linkový autobus Praha – Doubek odjížděl od Hlavního nádraží v Praze v 8,10 ráno. Vzhledem k tomu, že v centru, okolí Hlavního nádraží a u Československého rozhlasu byla situace nepřehledná, docházelo tam ke střetům demonstrujících občanů s okupačními vojáky, jsem se rozhodl nastoupit do autobusu až na jeho zastávce na Floře, kam jsem se dostal celkem pohodlně. Po cestě jsem navíc nasbíral plno protiokupačních letáků a tiskovin od pouličních kolpoltérů, které obsahovaly podporu Dubčekovi a prezidentu Svobodovi, odsuzovali okupaci a sovětskou lživou propagandu atd. Schoval jsem je pod košili, abych je mohl své dívce ukázat in natura. Do autobusu jsem na Vinohradech celkem pohodlně nastoupil, na rozdíl od dřívějších sobot byl poloprázdný, čítající asi 6 cestujících. Celkem v pohodě dojel až na hranici velké Prahy, která tehdy byla mezi Malešicemi a Štěrboholy na tzv. Homoli. Zde autobus zastavila ruská hlídka, dovnitř nastoupil ušmudlaný voják, mířil na nás odjištěným samopalem a rusky pokřikoval, zda u sebe máme nějaké tiskoviny. Negativně jsem kroutil hlavou, tím jsem lhal okupační mocnosti ten voják mě naštěstí nešacoval a ještě že to nebyl Bulhar... Tehdy mi ta událost nepřišla nějak zvlášť nebezpečná, asi jsem se pod tíhou hormonů tak těšil, jak už budu na místě u své milé, ale její riziko mi došlo až mnohem později. Zpátky už jsem cestoval stejnou trasou, jen bez těch „kontrarevolučních“ tiskovin.

Začátek pátého ročníku byl poznamenán především studentskou protiokupační stávkou, jak se zmiňuji již dříve. Se značným počtem kolegů jsme několik dnů a nocí strávili v budově strojní fakulty v Dejvicích a ve zmíněné posluchárně 256 probíhaly diskuse s hosty, vystoupení kapel a celý program stávky. Akademickou svobodu nám tehdy nikdo nenarušil, ovšem celkový výsledek byl prakticky nulový.

Dalšími důležitými mezníky tohoto pohnutého období byl protestní čin a pohřeb studenta Jana Palacha, kde za jeho rakví šla s černou vlajkou moje sestra Eva a také hokejové mistrovství světa 1969, které bylo právě kvůli okupačním událostem přesunuto z Prahy do Stockholmu. První utkání našich se SSSR, které vyhráli 2:0, jsem sledoval v televizi. V hlavě mi utkvěl gól Josefa Černého, kdy puk zůstal viset v síťce sovětské branky a závěrečný komentář moderátorky Mileny Vostřákové, která do sebe před kamerou „koplá“ dvě deci červeného se slovy „normálně piju diabetický čaj“. I tohle jí pak stálo místo v Československé televizi. Nebyla sama, spolu s ní byli vyhozeni i Richard Honzovič, Jiří Svejkský, Kamila Moučková, Vladimír Škutina a další. Po druhém vítězném zápase se SSSR (4:3) jsem se šel podívat na oslavy do centra Prahy. Volal jsem kamarádovi z kruhu Karlovi, aby šel se mnou, ten se ale ostře vymezil, že nikam nejde. Jeho otec totiž byl vysoký komunistický exponent, který režimu sloužil jako obchodní atašé na konzulátu v Bombaji a později za věrné služby včetně zásadových proruských postojů po r. 1968 obdržel trafikou v podobě funkce ředitele fabriky ZKL v Klášterci na Ohří. I když se k tomu Karel nikdy nepřiznal, myslím, že jeho otec asi už měl příslušné informace a účast mu kategoricky zakázal. Když jsem přišel na náměstí Republiky, bylo plné lidí a troubících aut, policajti radostně pískali na píšťalky a vše se sunulo ulicí Na příkopě k Václavskému náměstí. Dostal jsem se pouze do spodní části Václaváku, dál už to bylo úplně ucpané lidmi, nicméně dobře jsem slyšel řinčení skla jedné z výloh na levé straně náměstí. Až po návratu domů jsem se dověděl, že protisocialistické síly zaútočily na výlohu kanceláře sovětské letecké společnosti Aeroflot. Důvěryhodnost tohoto sdělení ale byla záhy zpochybněna tím, že těsně před incidentem byla před Aeroflot dovezena hromada dlažebních kostek prý na opravu chodníku. S pravděpodobností hraničící s jistotou šlo o provokaci řízenou StB, která pak významně přispěla ke konci A. Dubčeka a nastolení normalizační garnitury Gustáva Husáka.

Malá zmínka k otci mého kamaráda Karla. Při jedné z mých návštěv u Karla doma, bylo to už po 21. srpnu, jsem se s jeho otcem dostal do politické diskuse a na jedno jeho absurdní sdělení jsem reagoval, že to je stejné jako kdyby tvrdil, že Brežněv je demokrat. Odpověděl mi: „Tak pozor chlapče, soudruh Brežněv je hluboký demokrat!“ Nadechoval jsem se k protestu, ale Karel mě se slovy „nech ho bejt“ odvedl do vedlejší místnosti.

Na úplně poslední zkoušku z celého studia na konci pátého ročníku moc hrdý nejsem. Nepříliš zajímavý předmět už jsem dost flákal, na přednášky moc nechodil a zkoušku odložil až na konec června 1969 (za studijní cestu po západním Německu, kterou jsem absolvoval s několika kolegy a profesory z katedry mé specializace technologie obrábění přes německou agenturu Deutches Akademisches Austauschdiens, takzvaně za pět minut dvanáct, protože těsně potom Husákův normalizační režim podobné akce zatrhnu). V kanceláři katedry mi ale bylo řečeno, že profesor, který mě má vyzkoušet, se objeví až po prázdninách, což bylo už pozdě. Když jsem zklamaně opustil kancelář katedry, profesor najednou šel proti mně. Na moji zoufalou prosbu, aby mi dal termín, mi řekl: „Víte co, tak pojdte hned ! “. Tím mě úplně dostal. Nepřipraven jsem toho neuměl moc, trochu jsem si vymýšlel a on mi nakonec zkoušku přece jen napsal. Zřejmě proto, že mě hodlal mít jednou pro vždy z krku...

Na katedře jsem dále obdržel informaci, že na diplomku mi byl jako garant přidělen náměstek z ČKD Kompresory a jako konzultant Ing. Janoušek, šéf pražské kanceláře výzkumného ústavu VUMA, sídlící taktéž v areálu ČKD ve Vysočanech. Hned poté jsem tam začal za vydatné pomoci jeho zástupce pana Rybáře sbírat informace o montáži kompresorů, abych navrhnul její optimalizaci, což bylo téma mé diplomky. V ČKD se rychle rozšířilo, že jistý diplomant má jako jediný souhrnné informace o montážích různých typů kompresorů a pan Rybář mě musel pro velký zájem zapírat. Za diplomku jsem následně dostal od ČKD finanční odměnu.

Přesto, že jsem oficiálně měl prázdniny, docházel jsem do ČKD resp. VUMA prakticky denně a byl jsem tam i 21. srpna 1969 na první výročí sovětské okupace. Většina ze zaměstnanců kanceláře včetně šéfa přišla ten den do práce oblečena v černém a kolem 14. hodiny jsem se spolu s nimi vydal pěšky do centra Prahy. Tam už řádily represivní policejní složky s vodními děly a slzným plynem, takže jsem se na plánované Václavské náměstí vůbec nedostal. Zato na náměstí Staroměstském mě zastavili a šikanovali milicionáři, co prý tam dělám a že mám jít okamžitě na tramvaj a jet domů. Odsekl, že půjdu tam, kam budu chtít a hlavně pěšky. Na protest proti okupaci totiž nikdo ten den nejezdil městskou dopravou. Když mě jeden z těch ozbrojených strejců chtěl udeřit, vyškubl jsem se jim a začal utíkat. Byl jsem rychlejší a oni naštěstí střílet nezačali...

Pak už jsem se soustředil na dokončení diplomky, její obhajobu a závěrečnou státní zkoušku, kterou jsem 21. listopadu 1969 studium na strojní fakultě ukončil. Hned 24. listopadu jsem nastoupil do svého prvního zaměstnání v pražské pobočce slovenského výzkumného ústavu VUMA. Od dubna 1970 mě čekala základní vojenská služba...

Poučen z krizového vývoje jsem se jal budovat gulášový socialismus.

Spadl jsem do toho celkem nepoučen, mladý a naivní. Na vojenskou službu v r. 1970 jsem po vysoké škole dostal povolávací rozkaz do Prahy, do výpočetního střediska generálního štábu na tehdejším Vítězném náměstí, lidově řečeném „Kulaťáku“. Až později jsem se dověděl, že to tak úplně samo sebou nebylo, prostě jsem měl kliku na shodu okolností. Kromě toho jsem jako voják základní služby také obdržel povolení hrát volejbal za můj civilní klub, Lokomotivu Praha. Vojenské správě v Praze 7 v té době šéfoval jistý plukovník Pára, kterého jsem oslovoval „pane plukovníku“ a který mi bez problému o týden odložil nástup na vojnu kvůli zájezdu Lokomotivy do Holandska. Místo 1. dubna 1970 jsem mohl nastoupit až 6. dubna.

Moje první cesta vedla do kasáren v Čínské ulici, za hotelem Internacionál v Dejvicích. Přijal mě místní staršina, hodností myslím praporčík a hned mě zavedl do vojenského skladu. Dal mi vybrat uniformu, polobotky a čepici a do zelené-khaki deky mi naházal veškerou další výbavu vojáka základní služby, jako maskáče, püllitry, prádlo, onuce, modrou teplákovou soupravu, kecky, kabát se zimní vložkou, zimní čepici, plynovou masku atd. a pravil: „A teď odsud vypadni, už se tady neukazuj a za rok mi to všechno přijdeš vrátit.“ Stačil jsem si na rotě, do které jsem byl oficiálně přidělen, zařídit plechovou skříňku, do které jsem to všechno zamkl, abych to nemusel tahat domů. Tím mi bylo automaticky povoleno během vojny bydlet doma Na Zátorách.

Po nástupu do výpočetního střediska generálního štábu Československé lidové armády jsem poznal, že v armádě stále ještě přetrvávají liberální poměry z šedesátých let, nejvyšší velení se ale už zabývalo vyhazováním „pomýlených“ důstojníků a tak nějací jednoroční „absíci“ (absolventi vojenských kateder vysokých škol) jako jsem byl já, nebyli středem zájmu. Od podplukovníka, který šéfoval armádnímu výpočetnímu středisku, jsem se při jedné neformální příležitosti dověděl, jak se jedinci jako já mohou dostat na vojnu na tak exponované místo. On si přes své kontakty na ČVUT vybíral výhradně absolventy elektrofakulty a fakulty strojní. O VŠE nechtěl ani slyšet. V dubnu 1970 jsme tam nastoupili čtyři, dva ze strojárny a dva z elektro.

V březnu 1971 těsně před koncem mé vojny slavilo armádní výpočetní středisko 10 let od svého založení. Na slavnostním shromáždění jsme i my „absíci“ obdrželi upomínkové dárky ve formě knihy. Je téměř neuvěřitelné, že mi tehdy byla velením na památku předána Švandrlíkova vojenská satira Černí baroni. A aby toho nebylo málo, na následné oslavě s volnou zábavou jsem se náhodou dal do řeči s plukovníkem, který velel celému vojenskému útvaru, do něhož výpočetní středisko patřilo. Z hovoru vyplynulo, že pochází ze stejné jihočeské vesnice jako můj táta a že se z dětství dobře znají. Byl zjevně dojat, důkladně jsme to zapili a tím má vojna vlastně skončila. Normalizační represe celkem příznačně odnesl mně šéfující major Klimeš, skvělý počítačový odborník a slušný člověk.

Byl nahrazen loajálním a snaživým kapitánem Strakou, jehož jedinou předností v mých očích bylo, že to byl bývalý fotbalista. Naštěstí jsem se od pana majora ještě stačil přiučit základům programování počítačů a s návratem do civilu mi byla přidělena na tehdejší dobu poměrně kuriózní vojenská odbornost 976 – programátor-matematik. Paradoxně ale zároveň nasměrovala moji další profesní kariéru, bohužel už v silici normalizaci.

Výpočetní středisko generálního štábu ČSLA bylo na svoji dobu překvapivě technicky i organizačně na velice pokročilé úrovni. Jako organizační útvar se kromě obvyklého čísla vojenského útvaru nazývalo také GŠ OMA (oddělení mechanizace a automatizace).

Vybaveno bylo počítačem EPOS 2, což byla špička tehdejší československé výroby postavená v šedesátých podle projektu českého počítačového vynálezce a zakladatele VÚMSu profesora A. Svobody. Jako „absíci“ v hodnosti svobodníků jsme byli přiděleni do vývojově programátorského útvaru, kde se mým šéfem stal sympatický nadporučík Mirek B., který se mi později svěřil, proč si jako spolupracovníka vybral právě mne. Spolu s námi tam totiž nastoupila tehdejší studentská počítačová hvězda, jistý Karel M. z elektrofakulty ČVUT, pozdější šéf tamější katedry počítačů, který už byl předem vybrán na určitý projekt. Mirek pravil, že proto na něho neměl nárok, takže si k sobě vybral mě, jako (podle něj) druhého nejschopnějšího absolventa (jaká lichotka!).

Nicméně se ke mně choval velmi přátelsky a dost přispěl k tomu, že jsem v krátkém čase byl schopen celkem slušně programovat v základním jazyku EPOS 2 – autokódu resp. assembleru ADES. U vojáků z povolání, kteří ve výpočetním středisku pracovali jako operátoři, datoví analytici, obsluha třídíčů a pořizovačů dat atd., jsem si rychle získal určitý respekt a to možná také přispělo k mému pověření následujícími úkoly.

Počítač EPOS 2 byl přes svoji nespornou technickou vyspělost již na hranici obvyklé životnosti (cca 8 let). Zabíral poměrně veliký prostor v klimatizovaném dvoupatrovém sále, kde jsem si odsloužil i řadu nočních směn při dozoru na průběh mých programů. Ve druhém pololetí mé vojny byl proto ve středisku instalován novější, rozměrově menší programově i datově kompatibilní počítač české výroby ZPA 600. Ten již bohužel znamenal jistý ústup ze slávy, autor EPOSu Svoboda byl už od roku 1964 podruhé v emigraci v USA, kde se podílel na dalším vývoji počítačů, a ZPA, vzhledem k rychlému rozvoji kybernetiky na Západě a ke slábnoucí technologické základně, už světovou konkurencí být nemohlo.

Můj úkol spočíval ve vytvoření vzorového programu z oblasti vojenských materiálních zásob, na kterém by mohly demonstrovány jednotlivé funkce programu (načítání a údržba dat, vkládání nových položek, číselníky, chybová hlášení, protokoly, tiskové sestavy atd.) a předvedeny možnosti počítače ZPA 600. Když jsem svému nadřízenému předvedl první funkční verzi, byl celkem spokojen a poradil mi, co a jak ještě mám dodělat. Kromě toho ale pravil, že každý i sebelepší program má v sobě skrytou aspoň jednu chybu a že to celé musí být neprůstředelné tj. odolné i proti jakékoliv náhodné chybě, která se u nevyzkoušeného počítače mohla vyskytnout. Na slavnostní předvedení a zahájení provozu počítače byl totiž pozván prezident republiky generál Ludvík Svoboda.

Tak vznikla ještě verze potěmkinovská, která všechny funkce pouze předstírala. Např. činnost paměti počítače při údajném výpočtu byla předstírána načítacím cyklu od jedné do milionu a zpět. Paměť krásně, spokojeně a hlavně spolehlivě vrčela. To nás mělo zachránit před nepředvídaným průběhem akce, který by se papalášům těžko vysvětloval. Prezident opravdu přišel a jeden z vysokých důstojníků generálního štábu komentoval údajný průběh programu. V rohu sálu stál v bílém plášti desátník absolvent, který měl zasáhnout v případě průšvihů. Přežil to bez ztráty kytičky a byl pochválen. Zároveň mu přišla na mysl otázka, který z obou Svobodů vykonal pro tuto zemi více...

Pokračování příště.